

**De patientia et consummatione huius saeculi, ac de secundo aduentu;
necnon de meditatione diuinarum scripturarum; et quae quantaque sit
quietis silentiique utilitas**

**Περὶ ὑπομονῆς καὶ συντελείας καὶ τῆς δευτέρας παρουσίας. Καὶ περὶ
μελέτης τῶν θείων Γραφῶν. Καὶ τί τὸ τῆς ἡσυχίας ὠφέλιμον**

Λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων. Πῶς δὲ λαμπρύνεται, ἀλλ' ἢ διὰ τῆς ὑπομονῆς; Ταύτην ἀγάπησον, ὧ μοναχέ, ὡς τῆς ἀνδρείας μητέρα. Ὁ μὲν γὰρ ψαλμῶδὸς παραινεῖ λέγων· ὑπόμεινον τὸν Κύριον καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Παῦλος διδάσκων ὅπως κτήσῃ τὴν ἀρετὴν λέγει· ἡ θλιψίς ὑπομονὴν κατεργάζεται. Ταύτην μετερχόμενος εὐρήσεις τὴν πηγὴν τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει. 156 Ὑποτάγηθι τοίνυν τῷ Κυρίῳ καὶ ἰκέτευε αὐτόν, καὶ εὐρήσεις ἐκ τούτου τό, καὶ δῶη σοι πάντα τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου. Τί τούτου μακαριώτερον· τοῦ κεκτηῖσθαι βασιλέως τοιοῦτου ἀκοὴν εὐμενῆ; Τίς οὐ θελήσει ἠνεωγμένην ἔχειν καὶ ὑπακούουσιν τοῦ κριτοῦ τὴν ἀκοήν; Ἐργάτης τυγχάνεις τῆς ἀρετῆς, ἀδελφέ· ἐμισθώσατό σε. Ὡς καιρὸν ἔχεις, ἐργάζου τὸ ἀγαθόν. Ἄκουσον τοῦ Παύλου λέγοντος· ὁ δ' ἂν σπεῖρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Σπεῖρον εἰς τὸ πνεῦμα, ἵνα θερίσης ζωὴν αἰώνιον· ὁ γὰρ σπεῖρων εἰς τὴν σάρκα, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν. Ἄκουε τοῦ καλοῦ παραινέτου λέγοντος· σπεύρατε ἑαυτοῖς δικαιοσύνην· τρυγήσατε καρπὸν ζωῆς. Μὴ ὀλιγῶρει ἐν τῷ κάμνῃν ἔμπροσθεν ὀρῶν τὴν ἐλπίδα. Ὅπου γὰρ ἀγῶνες, ἐκεῖ καὶ βραβεῖα· ὅπου πόλεμοι, ἐκεῖ καὶ αἰ τιμαί· ὅπου ἡ πάλη, ἐκεῖ καὶ ὁ στέφανος. Εἰς ταῦτα ἀφορῶν ἐπάλειψε διὰ τῶν τῆς ὑπομονῆς λόγων. Ὑποφώνει σεαυτῷ πάντοτε μετὰ τῶν Ἁγίων βοῶν· ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδιά 157 σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν Κύριον. Ἐτοίμασε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν σου· ἀγρός ἐστι οὗτος ὁ βίος. Λάβε τὴν ἀγαθὴν δίκηλλαν, τὴν Καινὴν Διαθήκην· περίφραξον τὸ κτήμα σου ἀκάνθαις, νηστεία, προσευχῇ καὶ διδασκαλίᾳ. Ἐὰν ἔχης τὸν φραγμὸν τοῦτον, οὐκ εἰσέλθῃ τὸ θηρίον, τουτέστιν ὁ Διάβολος. Ὡς ἀμπελῶνα καλὸν γεώργει σου τὴν ψυχὴν. Καὶ ὡς περὶ οἱ τοὺς ἀμπελῶνας φυλάττοντες κροτοῦσι τῇ χειρὶ, βοῶσι τῇ φωνῇ, καὶ οὕτως διὰ τῶν κτύπων ἰστώσι τοὺς ἐπιβουλεύοντας, οὕτως καὶ σὺ βόησον τῇ φωνῇ, ἀλάλαξον τῇ ψαλμῶδι, καὶ ἀποδιώξεις τὸ δολερὸν θηρίον, τὴν ἀλώπεκα, ἣτις ἐστὶν ὁ Διάβολος· περὶ οὗ ἔλεγεν ἡ Γραφή· πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς, καὶ τὰ ἐξῆς. Τήρει πάντοτε τὸν Ἐχθρόν, ἐὰν κατατοξεύσῃ σου τὴν ἐπιθυμίαν εἰς ἀτόπους πράξεις. Ἐὰν κατασφενδονήσῃ σου τὴν ψυχὴν ῥυπαροὺς ἐμβάλων αὐτῇ λογισμοὺς, ἀντίστησον τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως καὶ περιβαλοῦ τὴν περικεφαλαίαν τῆς ἐλπίδος· σπάσαι τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ἣτις ἐστὶ ῥῆμα Θεοῦ, 158 καὶ οὕτως ὀπλιζόμενος κατὰ τοῦ Ἐχθροῦ, ὑπόμεινον καὶ μὴ ὀλιγῶρει τῷ πολέμῳ. Ἀλλὰ νῆφε ἐν πᾶσι, καὶ λέγε· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν. Χαῖρε οὖν πάντοτε, καθὼς γέγραπται· τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καταστραπτέτω ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Μὴ γίνου δειλὸς καὶ ὀκνηρὸς ἐργάτης. Μὴ φύγῃς τὸν στέφανον. Ὁ βίος βραχύς, ἡ δὲ κρίσις μακρά. Πρὸς ταῦτα ἀφορῶν, ὧ μοναχέ, ὑποφώνει σου τῇ καρδίᾳ ἅμα τῷ Ἁγίῳ, καὶ λέγε· ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδιά σου. Μιμοῦ τὸν Δαυῖδ, καὶ μιᾷ λίθου βολῇ κατάρραξον τὸν πολέμιον. Ἐστήκασιν Ἄγγελοι θεωροὶ τοῦ βίου σου· θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ Ἄγγελοι καὶ ἀνθρώποις. Ἐὰν σε ἴδωσι νικῶντα, χαίρουσιν ἐπὶ τῷ κατορθώματι· ἐὰν δὲ ἡττώμενον, ἀναχωροῦσι στυγνοί, οὐ γὰρ ὑποφέρουσι· γελῶσι δὲ ἐπὶ σὲ τὰ δαιμόνια. Σπάσαι οὖν ἀντὶ ῥομφαίας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ· ὁ γὰρ φόβος τοῦ Θεοῦ μάχαιρα

δίστομος συγκόπτων πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηράν. Λάμβανε οὖν πάντοτε τὸν Θεὸν καὶ τὸν φόβον αὐτοῦ ἐν σεαυτῷ, μιμησκόμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτε οἱ οὐρανοὶ πυ 159 ρούμενοι λυθήσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα τήκεται· γῆ δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσονται· ὅτε ἄστρα ὡς φύλλα πεσοῦνται, ἥλιός τε καὶ σελήνη σκοτισθήσονται, καὶ οὐ δώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν· ὅταν φανερωθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐξ οὐρανῶν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ αἱ δυνάμεις οὐρανῶν σαλευθήσονται· ὅτε Ἀγγέλων καταδρομαὶ καὶ αἱ φωναὶ τῶν σαλπίγγων ἐπερχομένων· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καιόμενον καὶ διατρέχον κατακλύζειν τὴν οἰκουμένην· κύκλω γὰρ αὐτοῦ καταγιγίς σφόδρα, σεισμοὶ καὶ φόβοι καὶ κεραυνοί, οἳ οὐδέποτε γεγονάσι, οὐδ' οὐ μὴ γένωνται ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ὥστε καὶ τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῶν οὐρανῶν τρόμω μεγάλῳ συλληφθῆναι. Οὐκοῦν ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς, ἀδελφοί μου; Ποῖος φόβος καὶ φρίκη ποία λήψεται ἡμᾶς; Κατανόησον τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι οὐκ ἴσχυσαν τὸν γνόφον καὶ ζόφον καὶ τὴν φωνὴν τοῦ λαλοῦντος Θεοῦ ἐκ μέσου τοῦ πυρός, ἀλλ' ἐσπούδασαν τοῦ μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· οὐδὲ γὰρ ἔφερον κατὰ ἀλήθειαν 160 τὸ διαστελλόμενον, καίπερ οὐ μετὰ θυμοῦ κατελθόντος, οὐδὲ μετ' ὀργῆς λαλοῦντος πρὸς αὐτούς, ἀλλ' ἐν παρακλήσει πληροφοροῦντος αὐτούς ὅτι αὐτὸς μετ' αὐτῶν ἔστιν. Ἄκουσον νῦν, ἀδελφέ μου· εἰ μετὰ παρακλήσεως οὐκ ἴσχύσαμεν βαστάσαι τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, ὅτε οὔτε οἱ οὐρανοὶ πυρούμενοι ἐλύθησαν, οὔτε ἡ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κατεκάη, οὔτε οἱ σαλπίζοντες ἤχησαν, καθὼς μέλλει ἡ σάλπιγξ ἐκείνη βοᾶν καὶ ἐξυπνίζειν τοὺς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους, οὔτε πῦρ κατακλύζον τὴν οἰκουμένην, οὔτε τις τῶν μελλόντων γίνεσθαι φόβων ἐγένετο, τί ποιήσομεν, ὅταν κατέλθῃ μετ' ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἀνυποστάτου καὶ καθίσῃ ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ προσκαλέσῃται τὴν γῆν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς ἕως περάτων αὐτῆς, τοῦ διακρίναι τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ; Οἴμοι! Ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς, ὅταν παριστάμεθα γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι, μέλλοντες εἰσάγεσθαι εἰς τὸ φρικτὸν βῆμα; Οἴμοι, οἴμοι! Ποῦ 161 τότε ἡ περπερότης; Ποῦ τότε ἡ ἀνδρεία τῆς σαρκός; Ποῦ δὲ τὸ κάλλος τὸ ψευδὲς καὶ ἀνωφελές; ποῦ τότε ἡδυφωνία τῶν ἀνθρώπων; Ποῦ τότε ἡ παρρησία ἡ ἀναιδὴς καὶ ἀναίσχυντος; Ποῦ τότε ὁ καλλωπισμὸς τῶν ἱματίων; Ποῦ τότε ἡ ἡδονὴ τῆς ἀμαρτίας, ἡ ὡς ἀληθῶς ἀκάθαρτος; Ποῦ τότε οἱ τὴν κόπρον τῶν ἄρρένων ἡδονὴν ἠγούμενοι; Ποῦ τότε ἡ καταφρόνησις τῶν ἐν ἀμελείᾳ ζώντων; Ποῦ τότε ἡ τρυφή καὶ σπατάλη; Πάντα παρῆλθε, καὶ ὡς χαῦνος ἀὴρ διελύθησαν. Ποῦ τότε ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ φιλοκτημοσύνη, καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἀσπλαγχνία; Ποῦ τότε ἡ ἀπάνθρωπος ὑπερηφανία, ἡ πάντας βδελυσομένη καὶ ἑαυτὴν λογιζομένη εἶναι τι; Ποῦ τότε ἡ κενὴ καὶ ματαία ἀνθρωπίνη προκοπὴ καὶ ἡ δόξα; Ποῦ τότε ἡ δυναστεία καὶ ἡ τυραννίς; Ποῦ ἄρχων; Ποῦ ἠγούμενος; Ποῦ οἱ ἐπ' ἐξουσιῶν· οἱ γαυριώμενοι ἐπὶ πλήθει πλοῦτου καὶ τοῦ Θεοῦ καταφρονοῦντες; Τότε ἰδόντες, οὕτως ἐθαύμασαν καὶ ὁ τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν. Ἐκεῖ ὠδίνες ὡς τικτούσης· ἐν πνεύματι βιαίῳ συντριβήσονται. Ποῦ δὲ τότε ἡ σοφία τῶν σοφῶν; Ποῦ τὰ μάταια αὐτῶν πανουργεύματα; Οὐαί, οὐαὶ αὐτοῖς! Ἐταράχθη 162 σαν, ἐσαλεύθησαν, ὡς ὁ μεθύων, καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. Ποῦ τότε σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου ματαίου; Οἴχεται πᾶσα σοφία, ἀδελφέ μου. Ἀναλόγισαι ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς διδόντας λόγον ὧν ἐπράξαμεν μεγάλων ἢ μικρῶν· ἕως γὰρ ἀργοῦ λόγου ἀπολογία δώσομεν τῷ δικαίῳ Κριτῇ. Ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἵνα εὕρωμεν χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ; Ποία δὲ διαδέξεται ἡμᾶς χαρὰ ἀφοριζομένους ἐκ δεξιῶν τοῦ Βασιλέως; Ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς, ὅταν ἀσπάζονται ἡμᾶς πάντες οἱ Ἅγιοι ἐκεῖ; Ἀσπάζεται σε Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ, Μωυσῆς, Νῶε, Ἰώβ, Δαυὶδ καὶ οἱ ἅγιοι Πρῶφῆται καὶ Ἀπόστολοι καὶ Μάρτυρες καὶ [οἱ] πάντες οἱ Ἅγιοι καὶ Δίκαιοι, οἱ ἐν τῷ βίῳ τῷ Θεῷ εὐαρεστήσαντες· καὶ ὅσους ἠθελες

ἄρτι θεάσασθαι, αὐτοὶ ἐκεῖ ἔρχονται πρὸς σέ, καὶ περιπτυσσόμενοί σε ἀσπάζονται σε, ἀγαλλόμενοι ἐπὶ τῇ σῇ σωτηρίᾳ. Ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς τότε; Ποταπὴν χαρὰν ἔχειν ἀνεκκλάητον, ὅταν εἴπῃ ὁ Βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν, μεθ' ἰλαρότητος λέγων· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν 163 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Τότε, ἀδελφέ μου, λήψη τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου, καὶ λοιπὸν συμβασιλεύσεις αὐτῷ. Τότε κληρονομήσεις τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Τότε λοιπὸν ἀμέριμνος ἔση, μηκέτι πτοούμενος μηδεμίαν πτόησιν. Ἀναλόγισαι, ἀδελφέ μου, οἷον ὑπάρχει τὸ βασιλεῦσαι ἐν οὐρανοῖς, καθὼς προείπομεν· δέξῃ γὰρ τὸ διάδημα ἐκ χειρὸς Κυρίου, καὶ βασιλεύσεις τοῦ λοιποῦ σὺν Χριστῷ. Ἀναλόγισαι, ἀδελφέ μου, οἷόν ἐστι τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσωπον βλέπειν διαπαντός. Οἷόν ἐστιν ἔχειν αὐτὸν φωστῆρα· τότε γὰρ οὐκέτι ἔσται σοι ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, καθὼς Ἡσαΐας φησὶν, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σου τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔσται σοι Κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ Θεὸς δόξα σου. Ἴδού, ἀδελφέ μου, ἤκουσας οἷα χαρὰ ἀπόκειται τοῖς φοβουμένοις τὸν Κύριον, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Ἀναλόγισαι δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὴν τῶν ἀμαρτωλῶν ἀπώλειαν, ὅταν εἰσάγωνται εἰς τὸ βῆμα τὸ φοβερόν· οἷα αἰσχύνῃ αὐτοὺς λήψεται ἐνώπιον τοῦ δικαίου Κριτοῦ, μὴ ἔχοντας λόγον ἀπολο 164 γίας· οἷα ἐντροπὴ λήψεται αὐτοὺς ἀφοριζομένους ἐξ εὐωνύμων τοῦ Βασιλέως· οἷον σκότος ἐπιπέσει ἐπ' αὐτούς, ὅταν λαλήσῃ πρὸς αὐτοὺς ἐν ὄργῃ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταραξῇ αὐτούς, λέγων· πορεύεσθε οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Οἴμοι, οἴμοι! Οἷαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ἔξει τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ὅταν γένηται κραυγὴ πάντων λεγόντων· ἀποστραφήτωσαν οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς τὸν ἄδην· πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ Θεοῦ. Οἴμοι, οἷον μέλος ἀλαλάξουσι κοπτόμενοι καὶ θρηνοῦντες, ἀπαγόμενοι κολάζεσθαι πικρῶς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας! Οἷός ἐστιν ὁ τόπος, ὅπου ἐστὶν ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· ὁ καλούμενος τάρταρος, ὃν καὶ αὐτὸς ὁ Σατανᾶς φρίσσει! Οἴμοι, οἷα ἐστὶν ἡ γέεννα τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου καὶ ὁ ἀκοίμητος καὶ ἰοβόλος σκώληξ! Οἴμοι, οἷον δεινόν ἐστι τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ αἰώνιον καὶ ἐξώτερον, τὸ αἰεὶ μένον! Οἴμοι, οἷοί εἰσιν ἐπὶ τῶν κολάσεων Ἄγγελοι ἄσπλαγχνοι καὶ ἀνελεήμονες! Ὀνειδίζουσι γὰρ καὶ ἐπιπλήττουσι δεινῶς. Τότε οἱ κολαζόμενοι κεκράζονται πρὸς Κύριον, καὶ οὐκ εἰσακούσεται 165 αὐτῶν. Τότε γνῶσονται ὅτι μάταια αὐτοῖς ἀπέβη τὰ τοῦ βίου, καὶ ἃ ἐδόκουν ἐνταῦθα ἡδέα εἶναι, χολῆς καὶ ἰοῦ πικρότερα εὐρέθησαν. Ποῦ τότε ἡ ψευδώνυμος ἡδονὴ τῆς ἀμαρτίας; Ἄλλη γὰρ ἡδονὴ οὐκ ἔστιν εἰ μὴ τὸ φοβεῖσθαι τὸν Κύριον. Ἀληθῶς τοῦτο ἡδονὴ ἐστίν. Ἀληθῶς ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν. Τότε καταγνώσουσιν ἑαυτῶν καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, ὧν ἔπραξαν. Τότε ὁμολογήσουσι λέγοντες ὅτι δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ· ἠκούσαμεν γὰρ ταῦτα, καὶ οὐκ ἠθελήσαμεν ἐπιστρέψαι ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἡμῶν πράξεων. Καὶ τότε οὐδὲν ἀνύσουσι ταῦτα λέγοντες. Οἴμοι τῷ ἐν ἀμαρτίαις ἀνηκέστοις συλληφθέντι! Ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου θαλάσσης ἤμαρτον, καὶ κάμπτομαι ἐξ αὐτῶν, ὡσεὶ ἀπὸ πολλῶν δεσμῶν σιδήρου. Οὐ γὰρ ἐστὶ μοι παρηρησία ἀτενίσαι εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ. Πρὸς τίνα οὖν καταφύγω, εἰ μὴ πρὸς σέ, φιλόανθρωπε; Ἐλέησον ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. Πρὸς σέ καταφεύγω διὰ τὴν πολλὴν σου ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγχνίαν. Σὲ 166 παρώργισα, καὶ πρὸς σέ καταφεύγω διὰ τὴν πολλὴν σου ἀμνησικακίαν. Σὲ ἠθέτησα, καὶ πρὸς σέ καταφεύγω διὰ τὴν πολλὴν σου φιλανθρωπίαν, καὶ δεόμενος βοῶ· ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον. Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου διὰ τὸ ὄνομά σου μόνον. Οὐδὲν ἔχω προσενεγκεῖν σοι, οὐ πρᾶξιν ἀγαθὴν, οὐ καρδίαν καθαρὰν, ἀλλὰ θαρρῶν εἰς

τοὺς οἰκτιρμούς σου ἐπιρρίπτω ἐμαυτόν, ὅπως ἄξις με εἰς κατάνυξιν καὶ ἐπίμονον ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν σου, ἵνα μὴ καταπίπτω πάλιν εὐκόλως εἰς ἁμαρτίαν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν λατρεῦσαί σοι ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπεύσωμεν ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι εὐρεθῆναι αὐτῷ ἐν εἰρήνῃ. Ὅταν ἐπέλθῃ σοι πονηρὰ ἐνθυμήσις, ἀδελφέ, σπάσαι ταύτην τὴν μάχαιραν, τουτέστιν ἀναλόγισαι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ συγκόπτεις πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἐχθροῦ. Ἄντι δὲ σάλπιγγος ἔχε τὰς θείας Γραφάς· κατὰ δὲ τρόπον ἢ σάλπιγγος βοῶσα ἐπισυνάγει τοὺς στρατιώτας, οὕτω καὶ αἱ θεῖαι Γραφαὶ βοῶσαι πρὸς ἡμᾶς, ἐπισυνάγουσιν ἡμῶν τοὺς 167 λογισμοὺς εἰς φόβον Θεοῦ. Καὶ γὰρ εἰσιν οἱ λογισμοὶ ἡμῶν δίκην στρατιωτῶν πολεμοῦντες πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Βασιλέως. Καὶ πάλιν ὄν τρόπον ἢ σάλπιγγος βοῶσα ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου διεγείρει τῶν νέων καὶ ἀγωνιστῶν τὴν προθυμίαν κατὰ τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ αἱ θεῖαι Γραφαὶ διεγείρουσί σου τὴν προθυμίαν εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀνδρίζουσί σε κατὰ τῶν παθῶν. Διό, ἀδελφέ μου, ὅσον δύνασαι, ἀνάγκασε σεαυτὸν πυκνοτέρως ὡς ἐντυγχάνειν αὐταῖς, ὅπως συνάξωσί σου τοὺς λογισμοὺς, οὓς διασκορπίζει ὁ Ἐχθρὸς τῇ αὐτοῦ κακομηχανίᾳ, ὑποβάλλων πονηρὰς ἐνθυμήσεις, ἢ καὶ θλίψεις πολλάκις ἐπιφέρων, ἢ εὐημερίας καὶ εὐρυχωρίας πολλὰς παρέχων. Ταῦτα γὰρ κατεργάζεται τῇ αὐτοῦ πανουργίᾳ, ὅπως ἀπαλλοτριώσῃ ἀπὸ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον. Ὅταν γὰρ πολλάκις μὴ δυναθῇ τινα διὰ τῶν ἐνθυμήσεων ἐπηρεάσαι καὶ καταβαλεῖν, τότε λοιπὸν ἐπιφέρει αὐτῷ θλίψεις, ὅπως σκοτίσῃ τὴν διάνοιαν καὶ ἰσχύσῃ λοιπὸν ἐπισπεῖραι ἃ βούλεται. Καὶ ἄρχεται ὑποβάλλειν τῷ μοναχῷ τὰ τοιαῦτα ἐνθυμήματα, καὶ λέγειν μεθ' ὄρκων, ὅτι ἀφ' οὗ ἠρξάμην εἰς τὸ ἀγαθὸν ἐργάζεσθαι κακὰς ἡμέρας εἶδον· ποιήσωμεν οὖν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ. 168 Τότε ἐὰν μὴ εὐρεθῇ τις νήφων, καταπίνει αὐτὸν ὡσπερ ἄδης ζῶντα. Εἰ δὲ καὶ ἐν τούτῳ μὴ δυναθῇ αὐτὸν ἐπηρεάσαι, τότε ἐπιφέρει αὐτῷ τὴν εὐρυχωρίαν. Ὑψοῖ αὐτὸν καὶ ἀπάτην πολλὴν παρέχει αὐτῷ τὴν δεινότεραν καὶ χεῖρω πάντων τῶν παθῶν. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ὑπερήφανον καὶ ἄφρονα ἐργαζομένη τὸν ἄνθρωπον. Αὕτη εἰς τὸν βυθὸν τῶν ἡδονῶν κατασπᾶ τὸν νοῦν. Αὕτη εἰς οὐρανὸν ποιεῖ θεῖναι τὸ στόμα βλασφημίας· γέγραπται γάρ· καὶ ἔθετο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτοῦ. Αὕτη ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον μὴ γινώσκειν τὸν Θεόν, μηδὲ γινώσκειν τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν, μηδὲ ἐνθυμεῖσθαι τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου. Αὕτη δὲ ἐστὶν ὁδὸς πάντων τῶν κακῶν. Ταύτην τὴν ὁδὸν ἀγαπῶν βαδίζειν εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου εὐρίσκεται φθάνων. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδός, ἣν εἶπεν ὁ Κύριος· πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν. Ἴδου ἤκουσας, ἀδελφέ μου, διὰ τί ἐπιφέρει ὁ Ἐχθρὸς ποτὲ μὲν εὐρυχωρίας, ποτὲ δὲ θλίψεις. Πρὸς ὃ γὰρ δοκιμάζει τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐγκειμένην, πρὸς αὐτὸ καὶ αὐτὸς στρατεύεται διὰ δικαιωμάτων παρατάττεσθαι. Διό, ἀδελφέ μου, νῆψον ἀσφαλῶς, καὶ σπούδασον ἀεὶ τῇ ἀναγνώσει προσκολλᾶσθαι, 169 ἵνα σε διδάξῃ πῶς δεῖ ἐκφυγεῖν τὰς παγίδας τοῦ Ἐχθροῦ καὶ καταλαβεῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν· συστέλλει γὰρ ἀνάγνωσις τῶν θείων Γραφῶν τὸν νοῦν πλανώμενον καὶ δωρεῖται γνώσιν εἰς Θεόν. Γέγραπται γάρ· σχολάσατε καὶ γνῶτε ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός. Ἀκούεις, ἀδελφέ μου, ὅτι γνῶσιν Θεοῦ λαμβάνει ὁ σχολάζων ταῖς θείαις Γραφαῖς ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ; Διό, ἀδελφέ, μὴ ἀμελήσῃς τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ σχολάζε τῇ ἀναγνώσει καὶ ταῖς εὐχαῖς, ὅπως φωτισθῇ σου ἡ διάνοια, καὶ ὅπως γένη τέλειος καὶ ὀλόκληρος ἐν μηδενὶ λειπόμενος. Ἄλλοι καυχῶνται ἐπὶ συνομιλίᾳ μεγιστάνων, ἀρχόντων τε καὶ βασιλέων· σὺ δὲ καυχᾶσαι ἔμπροσθεν τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ συνομιλῶν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι διὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν· τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμά ἐστι τὸ λαλοῦν δι' αὐτῶν. Σπούδαζε οὖν ἐντυγχάνειν ταῖς θείαις Γραφαῖς καὶ προσκαρτερεῖν ταῖς εὐχαῖς. Ὅσακις γὰρ ἐντυγχάνεις τῷ Θεῷ δι' αὐτῶν, τοσαυτάκις ἀγιάζεται σου τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ. Τοῦτο οὖν γινώσκων, ἀδελφέ μου, σπούδαζε πυκνοτέρως ἐντυγχάνειν αὐταῖς. Ἐὰν μὴ

σχολάζωσιν αἱ χεῖρες, εὐχου πάλιν τῇ διανοίᾳ· καὶ γὰρ ἡ μακαρία Ἄννα ἡ μήτηρ 170 τοῦ προφήτου Σαμουὴλ ἠύχето καὶ τὰ χεῖλη αὐτῆς ἐκινουῦντο μόνον· ἡ δὲ προσευχὴ εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαώθ εἰσελήλυθε, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἡ αἴτησις αὐτῆς. Διό, ἀδελφέ μου, κὰν μὴ σχολάζωσί σου αἱ χεῖρες, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ εὐχου. Ἐὰν δὲ οὐκ ἐπίστασαι τὸ ἀναγινώσκειν, προσκολλήθητι ὅπου ἐστὶν ἀκοῦσαι καὶ ὠφελῆθῃναι. Γέγραπται γάρ· ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθριζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ ποῦς σου. Τοῦτο γὰρ συμβάλλεται, ἀδελφέ μου, οὐ μόνον τοῖς μὴ ἐπισταμένοις τὸ ἀναγινώσκειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπισταμένοις· πολλοὶ γὰρ εἰσιν ἀναγινώσκοντες, καὶ οὐ γινώσκουσι ἃ ἀναγινώσκουσι. Βλέπε οὖν, μοναχέ, μὴ ἀμελήσης τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος τοῦ δοθέντος σοι τῇ δωρεᾷ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ φρόντισον καὶ ἐκζητήσον τὸ πῶς εὐαρεστήσης τῷ Θεῷ, ἵνα τύχῃς τοῦ μακαρισμοῦ τῶν Ἁγίων. Γέγραπται γάρ· μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ· ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. Βλέπε μὴ σε ἀνακόψῃ ὁ Ἐχθρός, ὅταν βούλῃ ἀναγνῶναι, ἐπιφέρων σοι τὴν ἀκηδῖαν καὶ βάλλων εἰς περισπασμοὺς καὶ λέγων· ποίησον πρῶτον τόδε τὸ πρᾶγμα ἐφ' ὅσον 171 ὀλίγον ἐστί, καὶ οὕτως ἀμεριμνῶν ἀναγινώσκεις. Ἦνίκα γὰρ ὑποβάλλει ταῦτα, καὶ προθυμίαν παρέχει εἰς τὸ ἐργόχειρον· ταῦτα γὰρ πάντα ἐμβάλλει ἵνα σε ἀπολύσῃ τοῦ ἀναγνῶναι. Ὅταν γὰρ ἴδῃ ἀδελφὸν ἐμπόνως ἀναγινώσκοντα καὶ ὠφελούμενον, ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς καὶ ἄλλαις παρατάσσεται αὐτῷ, ἐμποδίζειν αὐτὸν ζητῶν. Σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτῷ, ἀλλὰ γενοῦ ὡς ἔλαφος διψῶν καὶ ἐπιποθῶν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τουτέστιν ἐπὶ τὰς θείας Γραφάς, ὅπως πίῃς ἐξ αὐτῶν καὶ καταψύξωσί σου τὴν δίψαν τὴν συμφλέγουσάν σε διὰ τῶν παθῶν. Σύμπινε δὲ τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. Οἷόν τι λέγω· ἵνα, ὅταν ὁ Κύριος δωρήσῃταί σοι τὸ ἀναγνῶναι καὶ ἐπιγνῶναι ἐξ αὐτῶν λόγον, μὴ σε παρέλθῃ, ἀλλὰ μελετήσης αὐτὸν ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ ἐγγράψῃς αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ τῇ μνήμῃ φυλάξῃς αὐτὸν ἀνεξάλειπτον. Γέγραπται γάρ· ἐν τοῖς δικαιομασί σου μελετήσω. Καὶ πάλιν λέγει· ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυσπα τὰ λόγια σου, ὅπως ἂν μὴ ἀμάρτω σοι. Καὶ πάλιν· ἐν τίνι κατορθώσῃ νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; Ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου. Βλέπεις, ἀδελφέ, ὅτι ἐν τῷ μνημονεύειν τῶν λόγων αὐτοῦ, κατορθοῖ 172 ἄνθρωπος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; Τίς γὰρ μνημονεύων τῶν λόγων αὐτοῦ, καὶ μὴ κατορθῶν, εἰ μὴ ἄρα ἐστὶν ἐκεῖνος ἀδόκιμος καὶ ταλαίπωρος; Ὁ τοιοῦτος οὐδὲν ὅλως μνημονεύει, ἀλλὰ καὶ ἃ δοκεῖ μνημονεύειν ἐπελάθετο· τῷ γὰρ τοιοῦτῳ ἀνθρώπῳ λέγει ὁ Θεός· ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου. Κελεύει οὖν ἀπαρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν. Ὁ τοιοῦτος δοκεῖ ἔχειν πίστιν, καὶ γὰρ Χριστιανὸν ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνεῖται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Διὸ κελεύει ἀπαρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ ἔλαβεν ἐν ἡμέρᾳ ἀπολυτρώσεως, ὃ καὶ δοκεῖ ἔχειν. Καὶ γίνεται ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ὡσπερ κεράμιον οἴνου ρῆγμα πεποιηκός, καὶ δι' αὐτοῦ ἀπολέσαν τὸν οἶνον. Ὅπερ πάντες μὲν οἱ ὀρώντες καὶ μὴ εἰδότες τὸ γεγονὸς δοκοῦσι μεστὸν εἶναι· ὅταν δὲ εὐρεθῇ τοῦτο, φανεροῦται πᾶσιν ὅτι κενὸν ἦν κείμενον. Οὕτως γὰρ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως ἐρευνῶμενος, κενὸς εὐρίσκεται. Καὶ τότε φανερὰ πᾶσι τὰ κατ' αὐτὸν γίνεται. Τοιοῦτοὶ εἰσιν οἱ ἐροῦντες τῷ Βασιλεῖ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, 173 οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Βλέπεις, ἀδελφέ, ὅτι οὐδὲν ὅλως ἔχει ὁ τοιοῦτος; Σὺ οὖν μνημόνευε τῶν λόγων ὧν ἀκούεις, καὶ κατόρθωσον τὴν ὁδὸν σου. Βλέπε μὴ ἐάσης τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατελθεῖν καὶ καταφαγεῖν τὸ σπέρμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς γὰρ εἶπεν ὅτι τὸ σπέρμα ἐστὶν ὁ λόγος, ὃν ἠκούσατε. Κρύψον τὸ σπέρμα εἰς τοὺς λαγόνas τῆς γῆς· τουτέστι, κρύψον τὸν λόγον ἐν μέσῳ τῆς καρδίας σου, ὅπως καρποφορήσῃς τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ σου.

Ὅταν δὲ ἀναγινώσκεις, ἐπιμελῶς καὶ ἐμπόνως ἀναγίνωσκε, ἐν πολλῇ καταστάσει διερχόμενος τὸν στίχον· καὶ μὴ σπούδασον τὰ φύλλα μόνον διέρχεσθαι, ἀλλ' ἐὰν χρειὰ ἐστί, μὴ ὀκνήσης καὶ δις καὶ τρίς καὶ πλειστάκις τὸν στίχον διελθεῖν, ὅπως νοήσης τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Ὅταν δὲ μέλλης καθεσθῆναι καὶ ἀναγνῶναι, ἢ ἀναγινώσκοντος ἀκοῦσαι, δεήθητι πρῶτον τοῦ Θεοῦ λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἄνοιξον τὰ ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου τοῦ ἀκοῦσαί με τῶν λόγων σου, καὶ συνιέναι, καὶ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου· ὅτι πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῆ. Κύριε, μὴ ἀπο 174 κρύψης ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου, ἀλλὰ ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Ἐπὶ σοὶ γὰρ ἐλπίζω, ὁ Θεός μου, ἵνα σύ μου φωτίσης τὴν καρδίαν. Ναί, ἀδελφέ μου, παρακαλῶ, οὕτω πάντοτε εὐχου τῷ Θεῷ, ὅπως φωτίση σου τὸν νοῦν καὶ δηλώσῃ σοὶ τὴν δύναμιν τῶν λόγων αὐτοῦ· πολλοὶ γὰρ ἐπλανήθησαν θαρρήσαντες τῇ συνέσει αὐτῶν, καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, μὴ νοοῦντες τὰ γεγραμμένα, καὶ περιέπεσον εἰς βλασφημίας, καὶ ἀπώλοντο. Ἐὰν οὖν ἐν τῷ ἀναγινώσκειν σε εὗρης λόγον δυσνόητον, βλέπε μὴ σε διδάξῃ ὁ πονηρὸς λέγειν ἐν ἑαυτῷ ὅτι οὐχ οὕτως ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος· πῶς γὰρ δύναται οὕτως εἶναι; Καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἄλλ' εἰ πιστεύεις τῷ Θεῷ, πίστευε καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Καὶ λέγε πρὸς τὸν πονηρόν· πορεύου εἰς τὰ ὀπίσω μου, Σατανᾶ. Ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, λόγια ἀγνά ἐστιν, ὥσπερ ἀργύριον πεπυρωμένον δόκιμον τῇ γῆ, καὶ κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως, καὶ οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν ἢ στραγγαλιῶδες, ἀλλὰ πάντα ἀγαθὰ ἐνώπιον τοῖς συνιοῦσι, 175 καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐρίσκουσι γνῶσιν. Ἐγὼ δὲ ἀσύνητός εἰμι καὶ οὐ γινώσκω. Οἶδα οὖν ὅτι πνευματικῶς εἰσὶ γεγραμμένα· λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστὶν. Εἴθ' οὕτως ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰπέ· Κύριε, πιστεύω τοῖς λόγοις σου, οὐκ ἀντιλέγω, ἀλλὰ θαρρῶ τοῖς λόγοις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Σὺ οὖν, Κύριε, σῶσόν με, ὅπως εὕρω χάριν ἐνώπιόν σου· ἐγὼ γὰρ ἄλλο τι οὐ ζητῶ, εἰ μὴ μόνον τὸ σωθῆναι, ὅπως τύχω τοῦ ἐλέους σου, εὐσπλαγχνε. Κτῆσαι δὲ καὶ τὴν ἡσυχίαν, ἀδελφέ, ὥσπερ τεῖχος ὀχυρόν· ἡ γὰρ ἡσυχία ὑψηλότερόν σε ποιεῖ τῶν παθῶν· σὺ γὰρ ἄνωθεν πολεμεῖς, αὐτὰ δὲ κάτωθεν. Κτῆσαι οὖν τὴν ἐν φόβῳ Θεοῦ ἡσυχίαν, καὶ οὐ μὴ σε βλάβῃ πάντα τὰ βέλη τοῦ Ἐχθροῦ. Ἡσυχία φόβῳ Θεοῦ συνεζευγμένη ἄρμα πύρινόν ἐστὶν, ἀνάγουσα εἰς οὐρανοὺς τὸν κεκτημένον αὐτήν. Καὶ πειθέτω σε Ἥλιος ὁ προφήτης, ἀγαπήσας τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναληφθεὶς εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡ ἡσυχία, κλίμαξ οὐρανῶν. Ὡ ἡσυχία, μήτηρ κατανύξεως. Ὡ ἡσυχία, 176 ἔσοπτρον τῶν ἀμαρτημάτων, ἡ δεικνύουσα τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πλημμελήματα αὐτοῦ. Ὡ ἡσυχία, ἡ δάκρυα μὴ ἐμποδίζουσα. Ὡ ἡσυχία, πραότητος γεννήτρια. Ὡ ἡσυχία, ταπεινοφροσύνης σύσκηνη. Ὡ ἡσυχία, φόβῳ Θεοῦ συνεζευγμένη, διανοίας φωταγωγέ. Ὡ ἡσυχία, λογισμῶν κατάσκοπε καὶ διακρίσεως σύμπνε. Ὡ ἡσυχία, γεννήτρια παντὸς ἀγαθοῦ, νηστείας ἐδραῖωμα καὶ γαστριμαργίας ἐμπόδιον. Ὡ ἡσυχία, σχολὴ προσευχῆς καὶ ἀναγνώσεως. Ὡ ἡσυχία, γαλήνη λογισμῶν καὶ λιμὴν εὐδίας. Ὡ ἡσυχία, ἀμεριμνία ψυχῆς. Ὡ ἡσυχία, ζυγὸς χρηστὸς καὶ φορτίον ἐλαφρόν, ἀναπαύουσα καὶ βαστάζουσα τὸν βαστάζοντά σε. Ὡ ἡσυχία, περπερότητος ἀναίρεσις καὶ ἀναιδεΐας ἔχθρα. Ὡ ἡσυχία, εὐλαβείας μήτηρ. Ὡ ἡσυχία, δεσμοπήριον παθῶν. Ὡ ἡσυχία, εὐφροσύνη ψυχῆς καὶ καρδίας. Ὡ ἡσυχία, ὀφθαλμῶν καὶ ἀκοῆς καὶ γλώσσης χαλινός. Ὡ ἡσυχία, πάσης ἀρετῆς συνεργός. Ὡ ἡσυχία, ἀκτημοσύνης πρόξενος. Ὡ ἡσυχία, χωρίον Χριστοῦ καρποφόρον, καρποφοροῦν καρποὺς ἀγαθοῦς. Ὡ ἡσυχία, τεῖχος καὶ ὀχύρωμα τῶν βουλομένων ἀγωνίσασθαι διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ναί, ἀδελφέ· ταύτην κτῆσαι τὴν καλὴν μερίδα, ἣν Μαριὰμ ἐξελέξατο· αὕτη γὰρ ἡ Μαριὰμ ἐγένετο ὑπόδειγμα τῆς ἡσυχίας, παρακαθίσασα παρὰ τοὺς 177 πόδας τοῦ Κυρίου, καὶ αὐτῷ μόνῳ προσκολληθεῖσα. Διὸ καὶ ἐπήνεσεν αὐτήν ὁ Κύριος, λέγων· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. Βλέπετε,

ἀδελφέ, οἶά ἐστιν ἡ ἡσυχία; Αὐτὸς ὁ Κύριος ἐπαινεῖ τὸν κτώμενον αὐτήν. Ταύτην κτῆσαι, ἀδελφέ μου, καὶ κατατρυφήσεις τοῦ Κυρίου σου, προσκαθήμενος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ αὐτῶ μόνῳ προσκολλώμενος, ἵνα λέγῃς καὶ σὺ μετὰ παρηρησίας· ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου. Διὰ τοῦτο, ὡς ἐκ στέατος καὶ πύθης ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ μου. Ναί, ἀδελφέ μου, ταύτην κτῆσαι τὴν μέλιτος γλυκυτέραν. Κρείσσων γὰρ ψωμὸς ἐν ἄλατι μετὰ ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίας, ἢ παράθεσις ἐδεσμάτων πολλῶν ἐν περισπασμοῖς καὶ μερίμναις. Ἐκούε τοῦ λέγοντος· δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄναπαῦσαι γὰρ σε θέλει ὁ Κύριος ἀπὸ μεριμνῶν, ἀπὸ θυμοῦ, ἀπὸ περισπασμῶν καὶ θλίψεων τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀμεριμνὸν σε θέλει εἶναι ἀπὸ τῆς πλινθουργίας τῆς Αἰγύπτου· ἀγαγεῖν σε βούλεται εἰς τὴν ἔρημον τουτέστιν εἰς τὴν ἡσυχίαν. Οὗτος φωτίσει τὰς ὁδοὺς 178 σου τῷ στύλῳ τῆς νεφέλης καὶ ψωμιεῖται τὸ μάννα· λέγω δὴ ἄρτον τῆς ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίας, ὅπως κληρονομήσῃς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, λέγω δὴ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. Ναί, ἀδελφέ, ταύτην ἀγάπησον, ταύτην κτῆσαι, ὅπως τερφθῆς ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων τοῦ Θεοῦ ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. Ναί, ἀδελφέ, κτῆσαι τὴν ἡσυχίαν μετὰ φόβου τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μετὰ σοῦ. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί μου πνευματικοὶ καὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, σπουδάζειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν τούτων μνησθῆναι ποιεῖσθαι, λέγω δὴ τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλπίδος, τῆς ταπεινοφροσύνης, τοῦ σφραγίζεσθαι πάντοτε ταῖς εὐχαῖς [τοῦ Θεοῦ], ταῖς μελέταις τῶν θείων Γραφῶν, τῆ ἡσυχίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς. Ταῦτα γὰρ ἡμῖν παρόντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργούς, οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. Μοναχὸς γὰρ, ὃς οὐ κέκτηται ταῦτα, ἀλλὰ ἀμελεῖ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, τυφλὸς ἐστὶ μυωπάζων, λήθην λαβὼν τῶν πάλαι αὐτοῦ ἀμαρτημάτων, καὶ συμβέβηκεν αὐτῷ τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμε 179 τον, καὶ ὕς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου. Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες, φησί, τὰ μιάσματα τοῦ βορβόρου, ἡγουν τοῦ κόσμου, ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις πάλιν ἐμπλακέντες ἠττωνοῦνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. Κρεῖσσον γὰρ αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἢ ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω πάλιν ἀνακάμψαι. Οὐκοῦν, ἀγαπητοί, πιστοὶ δοῦλοι καὶ ἐκλεκτοὶ στρατιῶται μοναχοί, ἀναλάβωμεν τὴν πανοπλίαν τῶν προειρημένων ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, καθ' ἑκάστην ἀνυπερθέτως μνησθῆναι αὐτῶν ποιούμενοι, ὅπως δυναθῶμεν ἀγωνίσασθαι τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ καταπατήσαι πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἐχθροῦ, ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐπερχομένης ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας καὶ ἵνα εὕρωμεν ἔλεος καὶ χάριν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἐνώπιον τοῦ δικαίου Κριτοῦ τοῦ ἀποδιδόντος ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὡς πρέπει πᾶσα δόξα, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.